

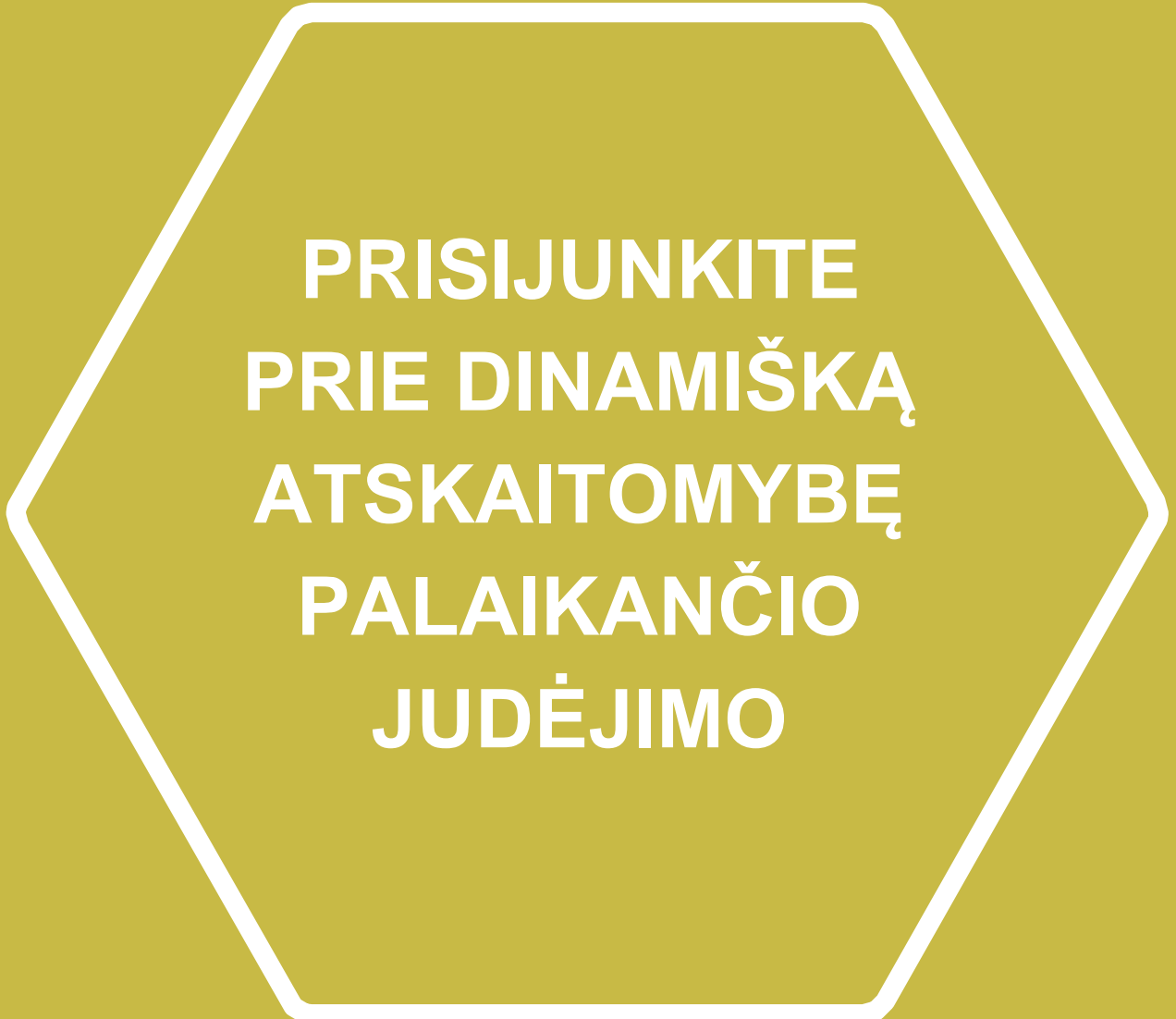
**VISUOTINIS
STANDARTAS
PVO ATSKAITOMYBEI
UŽTIKRINTI**

12

ĮSIPAREIGOJIMŲ

**UŽTIKRINANT DINAMIŠKĄ
ATSKAITOMYBĘ**

REKOMENDACINĖ MEDŽIAGA

**PRISIJUNKITE
PRIE DINAMIŠKĄ
ATSKAITOMYBĘ
PALAIKANČIO
JUDĖJIMO**

TURINYS

KAM SKIRTA ŠI REKOMENDACINĖ MEDŽIAGA?	4
STRUKTŪRA	6
.....	
A GRUPĖ: KO MES SIEKIAME	
1 įsipareigojimas. LYGYBĖ IR TEISINGUMAS	8
2 įsipareigojimas. MOTERŲ TEISĖS IR LYČIŲ LYGYBĖ	10
3 įsipareigojimas. SVEIKA PLANETA	12
4 įsipareigojimas. ILGALAIKIAI TEIGIAMAI POKYČIAI	14
.....	
B GRUPĖ: MŪSŲ POŽIŪRIS Į PERMAINAS	
5 įsipareigojimas. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ ĮSITRAUKIMAS	16
6 įsipareigojimas. TVIRTOS PARTNERYSTĖS	18
7 įsipareigojimas. ESMINIŲ PERMAINŲ SIEKIS	20
8 įsipareigojimas. ATVIROS ORGANIZACIJOS	22
.....	
C GRUPĖ: KOKIŲ VIDAUS PRAKTIKŲ LAIKOMĖS	
9 įsipareigojimas. GALIŲ IR GALIMYBIŲ SUTEIKIMAS DARBUOTOJAMS IR SAVANORIAMS	24
10 įsipareigojimas. TINKAMAI TVARKOMI IŠTEKLIAI	26
11 įsipareigojimas. GRĮŽTAMUOJU RYŠIU PAREMTAS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS	28
12 įsipareigojimas. ATSAKINGA LYDERYSTĖ	30
.....	
PAGRINDINIAI TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI	32

KAM SKIRTA ŠI REKOMENDACINĖ MEDŽIAGA

Visuotinis standartas PVO atskaitomybei užtikrinti buvo rengiamas įvairiose šalyse vykdant devynias atskaitomybę skatinančias iniciatyvas ir siekiant užtikrinti partnerystės šalių dalyvavimą šiame procese.¹ Pasitelkiant praktinę patirtį ir bendradarbiaujant su įvairiais konsultacijas teikiančiais partneriais, šios iniciatyvos padėjo išplėtoti pilietinės visuomenės organizacijoms (PVO) skirtus bendrus atskaitomybės principus, kurių pamatą sudaro nuolatinio dialogo su suinteresuotaisiais subjektais palaikymas.

Šioje Visuotinį standartą papildančioje rekomendacinėje medžiagoje pateikta praktinių patarimų, kaip Visuotiniu standartu gali vadovautis įvairūs suinteresuotieji subjektai, tokie kaip PVO atskaitomybės iniciatyvos, atskiros pilietinės visuomenės organizacijos, politikos kūrėjai ar finansiniai rėmėjai.

Detaliai apibrėždamas 12 įsipareigojimų ir su jais susijusius Pagrindinius veiksmus, šis dokumentas pateikia rekomendacijas, kaip išplėtoti visuotinę PVO praktiką, kurios laikydamosi pilietinės visuomenės organizacijos būtų iš tiesų atskaitingos visų suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu, kalbant apie jų požiūrį, veiklos poveikį ir organizacinius procesus.

Rekomendacinėje medžiagoje pateikti pasiūlymai yra kiek kitokio pobūdžio nei Visuotinis standartas, kurį, kaip savanoriškai taikomą pamatinį standartą, kiekvienas naudotojas turi adaptuoti pagal savo veiklos pobūdį, institucinius pajėgumus ir kultūrinį kontekstą. Šie pasiūlymai itin akcentuoja dialogą su suinteresuotaisiais subjektais ir sistemingą grįžtamojo ryšio taikymą. Toks uždavinys toli gražu neapsiriboja vien tik paprasčiausiu informacijos apie nuomones, požiūrius ar poreikius rinkimu. Šis procesas taip pat turi remtis instituciniais reikalavimais, kuriais vadovaujantis turi būti analizuojama surinkta informacija, aptariamas grįžtamasis ryšys su jį suteikusiais subjektais ir galiausiai atliekami reikalingi pakeitimai. Ši rekomendacinė medžiaga, kurioje pateiktos gairės, kaip užtikrinti šį grįžtamojo ryšio ciklą, tarnauja kaip svarbi priemonė, siekiant įgyvendinti Visuotinio standarto ir prie jo parengimo prisidėjusių partnerių apibrėžtą dinamišką atskaitomybę.

¹ Devyni projekto partneriai: pilietinės visuomenės organizacijų platforma „Accountable Now“, Australijos tarptautinės plėtros taryba (ACFID), Balkanų pilietinės visuomenės plėtros tinklas (BCSDN), Kambodžos bendradarbiavimo komisija (CCC), „InterAction“, NVO kokybės užtikrinimo sertifikavimo mechanizmas (QuAM), „Rendir Cuentas“, „Vivango“ ir Indijos savanoriškų veiksmų tinklas (VANI). Šiuos partnerius remia Tarptautinis pilietinės visuomenės centras (įgyvendinantis partneris), o finansavimą teikia Švedijos tarptautinės plėtros ir bendradarbiavimo agentūra (Sida).

GAIRĖS SKIRTOS TIEMS, KURIE NORI:

▶ mokyti iš savo partnerių bei suinteresuotųjų subjektų ir užmegzti su jais glaudesnį dialogą;

▶ apibrėžti lyginamuosius standartus, rodiklius ir pagrindinius kriterijus, leidžiančius stebėti ir vertinti su laiku daromą pažangą;

▶ parengti apklausas, klausimynus ir mechanizmus šiai pažangai įvertinti;

▶ išplėtoti savireguliacijos ir patikrinimo sistemas, tokias kaip savianalizė, tarpusavio vertinimas ir sertifikavimas;

▶ išplėtoti ir patobulinti projektus, politiką, strategijas ir veiklas;

▶ suderinti savo standartus ir kodeksus su Visuotiniu standartu;

▶ išplėtoti gebėjimų ir pajėgumų stiprinimo sistemas bei priemones ir pasiūlyti tikslingą pagalbą, atsižvelgiant į organizacijų poreikius;

▶ paskatinti diskusijas apie įgalinančios aplinkos puoselėjimą;

▶ pagilinti žinias apie pilietinės visuomenės organizacijų veiklą, jų funkcijas ir atsakomybės sritis;

▶ užtikrinti, kad pilietinės visuomenės organizacijos laikytųsi atskaitomybės standartų.

STRUKTŪRA

Rekomendacinėje medžiagoje pateikta informacija yra suskirstyta pagal tris Visuotiniame standarte apibrėžtas tematinės grupes ir 12 įsipareigojimų. Joje paaiškinta su kiekvienu įsipareigojimu susijusios PVO veiklos svarba bei tikslingumas, ir kaip kiekvieno įsipareigojimo laikymasis gali prisidėti prie didesnės atskaitomybės ir ilgalaikių teigiamų pokyčių. Su kiekvienu įsipareigojimu yra susieti keturi penki konkretūs Pagrindiniai veiksmai, leidžiantys nustatyti, ar pilietinės visuomenės organizacijos laikosi apibrėžtų įsipareigojimų.

Įsipareigojimo laikymąsi atspindintys galimi pažangos rodikliai

padeda stebėti pilietinės visuomenės organizacijos pažangą siekiant įgyvendinti Visuotinį standartą.

Šie rodikliai (kurių sąrašas nėra baigtinis) yra susieti su konkrečiu Įsipareigojimu ir numato platų spektrą įvairių galimų kokybinių aspektų, kurie rodo pažangą arba leidžia nustatyti galimas nesėkmes. Naudotojai šiuos rodiklius gali taikyti tiesiogiai savo veiklai, adaptuoti juos atsižvelgdami į specifinius poreikius ar pasitelkti juos formuluojant naujus, konkretesnius rodiklius, kuriuos galima įvertinti. Pažangos rodikliai remiasi dviejų tipų įrodymais.

Procesai, politika ir struktūros

rodo organizacijos vidaus pokyčius ir jų poveikį, įgalinančius pilietinės visuomenės organizacijas įgyvendinti Pagrindinius veiksmus.

Grįžtamasis ryšys iš suinteresuotųjų subjektų

rodo suinteresuotųjų subjektų požiūrį į tai, kokią įtaką jiems ir jų gyvenimui daro pilietinės visuomenės organizacijos veiksmai. Abiejų rūšių įrodymai yra vienodai svarbūs siekiant įvertinti PVO veiklos poveikį. Pateiktas sąrašas padeda skirtingo pobūdžio organizacijoms lanksčiau nuspręsti, kaip pademonstruoti pažangą, atsižvelgiant į jų kontekstą, tikslus ir pajėgumus. Geriausia, jeigu pilietinės visuomenės organizacijų iš formalių šaltinių surinkti įrodymai visais atvejais būtų sugretinti su subjektyviu grįžtamuoju ryšiu taikant trianguliacijos principą. Tai padės užtikrinti, kad jos tinkamai interpretuotų gautus duomenis, ir leis nustatyti, ar jų veikla iš tiesų atneša pageidaujamų rezultatų.

Orientaciniai klausimai pamąstymui, padedantys numatyti tolesnius veiksmus,

ragina apsvarstyti kiekvieno Įsipareigojimo laikymąsi ir papildyti galimus pažangos rodiklius. Jie skatina giliau apmąstyti tam tikrus aspektus ir palaikyti dialogą ne tik organizacijos viduje, bet ir su kitais suinteresuotaisiais subjektais, ypač kalbant apie iššūkius, susijusius su Visuotinio standarto įgyvendinimu.

Be to, šie orientaciniai klausimai gali padėti išplėtoti su stebėsenos ir vertinimo sritimi susijusius klausimus, kuriuos vėliau galima pasitelkti siekiant gauti grįžtamąjį ryšį ir subjektyvią informaciją.

Visus siūlomus rodiklius, įvertinimo priemones, orientacinius klausimus ir pavyzdžius naudotojai gali pritaikyti atsižvelgdami į savo vietinį bei kultūrinį kontekstą, organizacijos pobūdį ir pageidautiną vertinamo arba stebimo poveikio mastą ar tikslingumą.

Visuotiniame standarte ir rekomendacinėje medžiagoje vartojamus **pagrindinius terminus ir apibrėžimus** galima rasti šio dokumento pabaigoje pateiktame žodynylyje.

SIŪSKITE SAVO ATSLIEPIMUS

Norime sužinoti, kurios rekomendacinės medžiagos dalys jums pasirodė naudingos, o kurias reikėtų patobulinti. Taigi kviečiame siųsti savo pastebėjimus, atsiliepimus ir užklausas el. pašto adresu feedback@csostandard.org. Norėdami gauti išsamesnės informacijos, pvz., apie susijusius informacinius išteklius ir rengiamus dokumentus, apsilankykite interneto svetainėje adresu www.csostandard.org.

LYGYBĖ IR TEISINGUMAS

Kovosime su neteisybe, atskirtimi, nelygybe, skurdu ir smurtu, siekdami sukurti sveiką bendruomenę, kurioje gerai jaustųsi visi jos nariai.

Teisingumo ir lygybės principais besivadovaujančioje visuomenėje visi jos nariai, priimdami su jų gyvenimu susijusius sprendimus, gali naudotis tomis pačiomis teisėmis ir laisvėmis, nepriklausomai nuo jų tautybės, gyvenamosios vietos, lyties, lytinės tapatybės, amžiaus, kilmės, priklausymo etninei grupei, religijos, sugebėjimų, klasės, socialinės ir ekonominės padėties ar bet kokių kitų charakteristikų. Lygybė ir teisingumas sudaro sąlygas žmonėms prisidėti prie tokių sprendimų priėmimo, kurie turi įtakos jų gyvenimui, ir reikalauti galios turinčių subjektų atskaitomybės. Pilietinės visuomenės organizacijos, kaip žmonių labai permainų siekiantys ir pilietinę veiklą vykdančios subjektais, privalo aktyviai formuoti socialiai integruotą visuomenę ir stengtis daryti įtaką tam tikrai elgsenai, kultūrai ir sistemoms, kad būtų užtikrintas teisingumas ir lygybė visų žmonių, ypač pažeidžiamų ir visuomenės užribyje atsidūrusių asmenų, atžvilgiu.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

1.1.

Išklausysime žmones, išsiaiškinsime pagrindines neteisybės, smurto ir nelygybės priežastis bei pasekmes ir imsime veiksmų joms šalinti.

1.2.

Rodysime pavyzdį: laikysimės socialinės įtraukties principų, skatinsime pagarbą žmogaus teisėms mūsų organizacijoje ir užtikrinsime, kad savo veiksmais nedarytume žalos.

1.3.

Padėsime žmonėms suprasti jų teises ir reikalausime atsakomybės iš tų, kurie šias teises turi gerbti, ginti ir įgyvendinti.

1.4.

Bendradarbiausime su kitais subjektais, siekdami bendromis jėgomis nustatyti pagrindines neteisybės, smurto ir nelygybės priežastis, susidoroti su pasekmėmis ir užtikrinti, kad būtų gerbiamos ir ginamos visų žmonių teisės.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai atlieka dalyvavimu pagrįstas sistemines kontekstines ir konfliktų analizės, aptaria jas su suinteresuotaisiais subjektais ir kartu su jais siekia reikalingų pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacijos programos ir įvairaus pobūdžio intervencijos yra paremtos realiais poreikiais ir prioritetais, įvardytais tų žmonių, kuriems organizacija siekia padėti arba kurių interesus ji gina.
- Pilietinės visuomenės organizacijos veikla daro tiesioginę įtaką siekiant įgyvendinti teisingumo, taikos ir lygybės tikslus visų visuomenės narių atžvilgiu.
- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai nustato ir įvertina suinteresuotųjų subjektų patiriamą riziką, susijusią su diskriminacija, smurtu, prievarta, išnaudojimu ir nepriežiūra, ir plėtoja šiai rizikai kelių užkertančias arba ją sumažinti padedančias strategijas. Pilietinės visuomenės organizacija imasi visų įmanomų priemonių, siekdama apsaugoti žmones nuo bet kokios tolesnės žalos.
- Pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su plačiu suinteresuotųjų subjektų ratu, siekdama skatinti teisingumą ir užtikrinti lygias teises visiems žmonėms.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos programos buvo parengtos tinkamai suvokiant jų kultūrą, specifinius poreikius ir pagrindines problemų priežastis, ir atitinkamai į tai reaguojant.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija laikosi socialinės įtraukties principų ir vykdydama savo veiklą jiems nekenkia.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti jiems suteikiama informacija ir galimybėmis, įgalinančiomis reikalauti, kad tie, kurie yra atsakingi už jų teisių įgyvendinimą, užtikrintų jų gynimą.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti ne tik pilietinės visuomenės organizacijos reakcija į jų teikiamą grįžtamąjį ryšį, bet ir galimybėmis prisidėti prie organizacijos sprendimų priėmimo proceso.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, siekdama daryti reikšmingą įtaką šalinant struktūrines ir kultūrines skurdo, atskirties, smurto, neteisybės ir nelygybės priežastis.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMAŠTYMUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip renkate, tikrinatė ir analizuojatė informaciją apie pagrindines skurdo, atskirties, smurto, neteisybės ir nelygybės priežastis?
- Kokią įtaką jūsų vaidmuo ir jūsų veikla daro įvairioms grupėms, ir ko imatės, siekdami išvengti nenumatytų neigiamų savo veiklos padarinių?
- Kaip informuojatė žmones apie jų teises ir apie tai, iš ko reikalauti šių teisių įgyvendinimo tiek jūsų organizacijos viduje, tiek už jos ribų? Kaip jiems padedatė reikalauti, kad šios teisės būtų įgyvendintos?
- Kaip užtikrinatė, kad jūsų organizacija nuolatos darytų pažangą, siekdama pašalinti pagrindines neteisybės bei nelygybės priežastis?
- Kaip į savo veiklą įtraukiatė suinteresuotuosius subjektus, kurie pajėgūs prisidėti prie pokyčių teisės aktų, politikos, socialinių ir kultūrinių normų, požiūrių ir elgsenos srityse?
- Kokiomis veiksmingomis strategijomis galite užsitikrinti, kad įvairios suinteresuotosios grupės palaikys jūsų programas?

MOTERŲ TEISĖS IR LYČIŲ LYGYBĖ

Skatinsime pagarbą
moterų ir mergaičių
teisėms ir sieksime lyčių
lygybės.

Lyčių lygybės užtikrinimas yra esminė socialinio ir ekonominio taikingos visuomenės vystymosi prielaida. Tačiau daugybė moterų ir mergaičių vis dar patiria diskriminaciją ir neturi galimybių dalyvauti valdžioje, įgyti išsilavinimą ir užsitikrinti finansinę nepriklausomybę. Prieiga prie šių svarbių politinių ir ekonominių išteklių įgalina didesnį skaičių moterų ir mergaičių visateisiškai dalyvauti visuomeniniuose procesuose ir atskleisti visą savo potencialą. Pilietinės visuomenės organizacijos turi skatinti tokią elgseną ir požiūrį, kurie užtikrintų, kad vyrų ir moterų galimybės, teisės ir pareigos būtų pripažįstamos ir gerbiamos ne tik šių organizacijų viduje, bet ir visose gyvenimo srityse.

..... PAGRINDINIAI VEIKSMAI .....

2.1.

Išklausysime moteris, vyrus, mergaites ir berniukus, kad išsiaiškintume pagrindines diskriminacijos ir lyčių nelygybės priežastis bei pasekmes, ir imsime veiksmų joms šalinti.

2.2.

Rodysime pavyzdį: kovosime su lyčių nelygybe ir užtikrinsime, kad visose mūsų veiklos srityse būtų gerbiamos moterų teisės.

2.3.

Skatinsime moteris ir mergaites gyventi visavertį gyvenimą.

2.4.

Glaudžiai bendradarbiausime su visomis visuomenės grupėmis, įskaitant vyrus ir berniukus, kad galėtumėme siekti ilgalaikių ekonominių, politinių bei socialinių perversmų, užtikrinant moterų bei mergaičių teises ir lyčių lygybę.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai atlieka dalyvavimo pagrįstas sisteminės lyčių aspekto analizes, aptaria jas su suinteresuotaisiais subjektais ir kartu su jais siekia reikalingų pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacija savo programomis, politika, struktūromis ir įdarbinimo procedūromis siekia suteikti moterims galių ir užtikrinti lyčių lygybę.
- Pilietinės visuomenės organizacija ir jos programos suteikia galimybių moterims ir mergaitėms visose gyvenimo srityse turėti tokias pat teises ir pareigas, kurios suteiktos vyrams ir berniukams.
- Pilietinės visuomenės organizacija, vykdydama savo veiklą, taip pat orientuojasi į vyrus ir berniukus, kurie susiklosčiusiuose socialiniuose santykiuose laikomi svarbiais suinteresuotaisiais subjektais.
- Pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su plačiu suinteresuotųjų subjektų ratu, siekdama skatinti pagarbą moterų (taip pat ir sunkiai pasiekiamų asmenų grupių) teisėms.
- Pilietinės visuomenės organizacija rengia veiksmingą darbuotojų mokymą tokiomis temomis kaip lyčių aspekto analizė, lyčių lygybę skatinančios programos, lyčių lygybė ir nešališkumas, lytinė tapatybė ir su lytimi susijusios teisės.
- Pilietinės visuomenės organizacijos planavimo procesai apima konsultavimąsi su tais asmenimis, kurie dėl savo lyties yra socialiai atskirti, ypač su moterimis ir mergaitėmis, kad būtų galima atlikti kontekstinę įtraukties barjerų analizę ir identifikuoti jų dalyvavimo galimybes.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausa, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Moterys ir mergaitės yra įsitikinusios, kad pilietinės visuomenės organizacijos programos yra orientuotos į jų specifinius poreikius bei galimybes, ir drauge pripažįsta jų kultūrą.
- Suinteresuotieji subjektai, ypač moterys ir mergaitės, yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija sėkmingai skatina ir propaguoja lyčių lygybę.
- Darbuotojai ir savanoriai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos viduje yra suteikiamos lygios galimybės moterims ir pripažįstami jų specifiniai poreikiai.
- Moterys ir mergaitės yra patenkintos informacija ir galimybėmis, įgalinančiomis reikalauti, kad jų teisės būtų ginamos.
- Suinteresuotieji subjektai, ypač moterys ir mergaitės, yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais ir organizacijomis, siekdama daryti reikšmingą įtaką šalinant struktūrines ir kultūrines lyčių diskriminacijos priežastis.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Koks konkretus jūsų organizacijos indėlis siekiant užtikrinti moterų teises ir lyčių lygybę?
- Kaip įvertinate savo organizacijos vidaus struktūras, normas, požiūrį ir elgseną moterų bei vyrų atžvilgiu ir kaip užtikriniate lygias jų galimybes?
- Kaip informuojate moteris ir mergaites apie jų teises ir apie tai, iš ko reikalauti šių teisių įgyvendinimo tiek jūsų organizacijos viduje, tiek už jos ribų? Kaip joms padedate reikalauti, kad šios teisės būtų įgyvendintos privačioje ir viešojoje sferose?
- Kaip užtikriname, kad jūsų organizacija nuolatos darytų pažangą siekdama ilgalaikių ekonominių, politinių ir socialinių permainų moterų ir mergaičių labui?
- Kaip į savo veiklą įtraukiate suinteresuotuosius subjektus bei organizacijas, kurie pajėgūs prisidėti prie pokyčių teisės aktų, politikos, socialinių ir kultūrinių normų, požiūrių ir elgsenos srityse?
- Kokiomis veiksmingomis strategijomis galite užsitikrinti, kad įvairios suinteresuotosios grupės palaikys jūsų programas?

SVEIKA PLANETA

Saugosime gamtinę aplinką ir sieksime geresnių gyvenimo Žemėje sąlygų ateities kartoms.

Sveika planeta yra būtina sąlyga, norint palaikyti gyvybės tvarumą Žemėje ir užtikrinti tinkamą gyvenamąją aplinką ateities kartoms. Aplinkos niokojimo padarinius, ypač taršą, klimato kaitą ir biologinės įvairovės nykimą, labiausiai jaučia skurdžiausios ir labiausiai socialiai atskirtos visuomenės grupės. Siekdamos išplėtoti ekologiškai švarios, sveikos ir tvarios aplinkos politiką bei praktikas, tarnausiančias žmonijos ir planetos labui, pilietinės visuomenės organizacijos privalo sukurti ir įgyvendinti strategijas, padedančias prisidėti prie gamtinės aplinkos išsaugojimo. Šiomis strategijomis pirmiausia turi būti siekiama skatinti keisti asmenų elgseną organizacijų viduje ir už jų ribų, taip pat numatyti būdus, kaip prisidėti prie politinių ir ekonominių sistemų permainų.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

3.1.

Išklausysime žmones, konsultuosimės su ekspertais, kad suprastume aplinkosaugos problemas, su kuriomis susiduria žmonės ir gamta, ir sužinotume, kaip geriausiai jas spręsti.

3.2.

Rodysime pavyzdį: nustatysime savo organizacijos poveikį aplinkai, sumažinsime jį iki minimumo ir atvirai kalbėsime apie savo pasiekimus bei nesėkmes.

3.3.

Motyvuosime žmones tausoti aplinką ir padėsime jiems siekti sisteminių pokyčių kuriant sveikesnę planetą.

3.4.

Bendradarbiausime su kitiems sektoriams atstovaujančiais subjektais, plėtodami novatoriškus ir sisteminius aplinkosaugos problemų sprendimus.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai atlieka dalyvavimu pagrįstus sisteminius aplinkosauginius vertinimus ir poveikio analizes, aptaria juos su suinteresuotaisiais subjektais ir kartu su jais siekia reikalingų pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacija savo programomis, veiksmais ir politika siekia skatinti ir užtikrinti aplinkos apsaugą.
- Pilietinės visuomenės organizacija yra įdiegusi politiką ir procedūras, leidžiančias stebėti ir mažinti jos veiklos poveikį aplinkai.
- Pilietinės visuomenės organizacija viešina informaciją apie jos pastangas skatinant aplinkos apsaugą ir šių pastangų rezultatus.
- Pilietinės visuomenės organizacija sudaro žmonėms sąlygas prisidėti prie aplinkos tausojimo ir siekti sisteminių pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su visais svarbiausiais subjektais ir taiko naujas aplinkai tausoti skirtas praktikas bei metodus.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos veikla yra orientuota į jų specifinius iššūkius, poreikius bei galimybes, ir kad ši organizacija tinkamai atsižvelgia į jų naudojamus išteklius bei kultūrinę praktikas.
- Suinteresuotieji subjektai palaiko pilietinės visuomenės organizacijos pastangas tausoti aplinką, žino neigiamus ir teigiamus jos veiklos rezultatus ir pasisako už jos pastangas mažinti neigiamus padarinius.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos veikla padidino jų sąmojingumą ir pagilino jų žinias apie būtinybę tausoti aplinką ir įvairius šiam tikslui skirtus metodus.
- Suinteresuotieji subjektai teigia, jog pilietinės visuomenės organizacija juos paskatino dalyvauti veikloje, kuria siekiama pavieniui arba bendromis jėgomis tausoti aplinką.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija tikslingai prisideda prie sisteminių pokyčių, kuriais siekiama tausoti aplinką.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su tinkamais žmonėmis bei organizacijomis, padedančiais kurti novatoriškus sprendimus.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMIUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip nustatote, ar priemonės, kurių ėmėtės siekdami iki minimumo sumažinti neigiamą savo veiklos poveikį aplinkai, yra efektyvios?
- Kaip kitiems pranešate apie tai, ką sužinojote įvertinę savo veiklos poveikį aplinkai?
- Kaip šviečiate žmones, įskaitant jūsų organizacijos darbuotojus bei savanorius, apie jų veiklos poveikį aplinkai?
- Kaip nustatote, ar jūsų teikiama pagalba yra naudinga įgalinant žmones savarankiškai tausoti aplinką?
- Kaip į savo veiklą įtraukiate kitus subjektus, kurie pajėgūs prisidėti prie pokyčių teisės aktų, politikos, naujų technologijų, socialinių ir kultūrinių normų ir elgsenos srityse?
- Kaip užtikrinate, kad jūsų organizacija nuolatos darytų pažangą, siekdama ilgalaikių teigiamų permainų aplinkos tvarumo srityje?

Šiandien, siekdami svarbiausių tikslų – socialinės integracijos, aplinkos apsaugos ir ekonominio augimo, privalome užtikrinti, kad savo veiksmais neapsunkinsime sąlygų ateities kartoms tenkinti savo poreikius. Kad pasiektų ilgalaikių teigiamų pokyčių, pilietinės visuomenės organizacijos turi įgyvendinti ilgalaikes strategijas, bendradarbiaudamos su kitais subjektais ir organizacijomis. Ilgalaikė, įtraukties principais paremta strategija, padedanti šalinti pagrindines esamų problemų priežastis ir yra orientuota į tvarų poveikį, padės padidinti pasitikėjimą pilietinės visuomenės organizacijomis ir jų veiklos pagrįstumu.

ILGALAIKIAI TEIGIAMAI POKYČIAI

Sieksime ilgalaikių teigiamų rezultatų.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

4.1.

Konsultuosimės su žmonėmis ir kitais savo partneriais, kad sužinotume, kuriose srityse galėtume atnešti didžiausios naudos, siekdami pagerinti esamą padėtį.

4.2.

Padėsime žmonėms gauti prieigą prie informacijos, išteklių ir pajėgumų, leisiančių aktyviai siekti permainų, kurių visi bendrai trokštame.

4.3.

Konsultuodamiesi su žmonėmis, įsitraukusiais į mūsų veiklą, įvertinsime ilgalaikius savo darbo rezultatus, įskaitant ir neigiamus šios veiklos padarinius.

4.4.

Bendradarbiausime su kitais subjektais taip, kad galėtume išnaudoti vienas kito stipriąsias puses ir užtikrinti atskaitomybę už mūsų bendrą veiklos poveikį.

4.5.

Siekdami ilgalaikių rezultatų vykdysime nuolatinę stebėseną ir vertinimą, veiksime adaptyviai ir novatoriškai.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija atsižvelgia į esamų iniciatyvų atstovų ir potencialių suinteresuotųjų subjektų siūlymus, dalijasi su jais žiniomis ir kartu ieško sprendimų.
- Pilietinės visuomenės organizacija atlieka dalyvavimo pagrįstas poreikių, konteksto ir suinteresuotųjų subjektų analizes, siekdama identifikuoti pasiteisinusias priemones, taip pat nustatyti, kuriose srityse ji gali turėti didžiausią poveikį ir kurie subjektai jai gali padėti šį uždavinį įgyvendinti, kad pasitarnautų tiems, kuriems ji nori teikti pagalbą ir kurių interesus ji siekia ginti.
- Pilietinės visuomenės organizacija atlieka vertinimo, mokymosi ir inovacijų kūrimo procesų stebėseną kartu su tais subjektais, kuriems ji atstovauja, su kuriais ji dirba arba kurių interesus ji gina.
- Pilietinės visuomenės organizacija atlieka teigiamų savo veiklos rezultatų ir neigiamų jos padarinių stebėseną bei vertinimą ir kuria strategijas, kaip galėtų pagerinti šiuos rezultatus arba išvengti neigiamų pasekmių.
- Pilietinės visuomenės organizacija vertina, kiek jos iniciatyvos prisideda prie tvarių ir ilgalaikių pokyčių, ir esant reikalui atitinkamai pakoreguoja savo taikomas strategijas.
- Pilietinės visuomenės organizacija novatoriškai adaptuoja savo plėtojamas programas ir jas įgyvendina remdamasi stebėsenos ir vertinimo duomenimis, kuriais taip pat dalijasi su savo partneriais.
- Pilietinės visuomenės organizacija, siekdama tvarių rezultatų ir bendradarbiaudama su savo partneriais arba subjektais, kuriems ji atstovauja, su kuriais ji dirba arba kurių interesus ji gina, išlaiko tam tikrą veiklos lankstumą.
- Pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su plačiu ratu suinteresuotųjų subjektų, kurių pagalbos reikia siekiant ilgalaikių teigiamų pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacija turi aiškią strategiją, kaip įgyvendinti baigiamąjį savo veiklos etapą ir suinteresuotiesiems subjektams perleisti atsakomybę bei dokumentaciją.

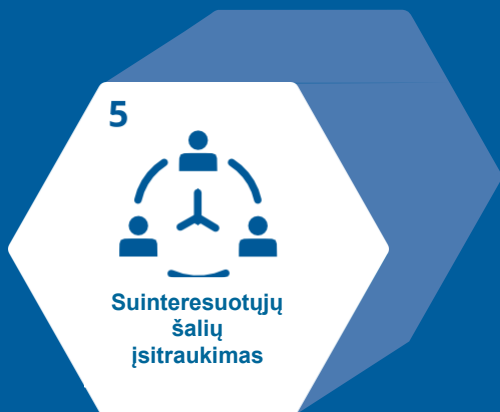
GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija papildo esamas ar ankstesnes iniciatyvas ir jomis remiasi, o jos atliekama veikla su šiomis iniciatyvomis nesidubliuoja ir jų nekeičia.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija savo veikla padeda šalinti pagrindines problemų priežastis ir prisideda prie sisteminių pokyčių.
- Suinteresuotieji subjektai pripažįsta ilgalaikius PVO programų rezultatus.
- Suinteresuotieji subjektai mano, kad savo grįžtamuju ryšiu jie gali prisidėti prie pokyčių.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad bendradarbiavimas su pilietinės visuomenės organizacija sustiprina jų pajėgumus, suteikia daugiau galimybių ir padidina jų veiklos poveikį.
- Kai pilietinės visuomenės organizacija baigia savo darbą, suinteresuotieji subjektai toliau tęsia pradėtą veiklą, siekdami įgyvendinti bendrus tikslus.
- Vadovai, darbuotojai ir savanoriai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos programos yra orientuotos į jų veiklos kontekstą, įskaitant ir kintančią politinę aplinką ir finansavimo šaltinių dinamiką.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMIUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip reaguojate į nacionalinių arba vietos valdžios institucijų vykdomas programas ir kaip bendradarbiaujate su kitomis organizacijomis, kurdami, planuodami ir įgyvendindami savo programas?
- Kaip skatinate žmones inicijuoti pokyčius?
- Kas yra atsakingas už jūsų organizacijos programos poveikio ir ilgalaikių rezultatų stebėseną ir vertinimą?
- Kaip užtikrinate, kad perimta geroji praktika ir išmoktos pamokos būtų identifikuotos, įtvirtintos ir jomis būtų pasidalyta su kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais?
- Kaip prisidedate prie tarpusavio ryšių bei vietinių tinklų stiprinimo ir mokymosi galimybių didinimo?
- Koks jūsų požiūris į pokyčius ir kaip užtikrinate, kad jie būtų pagrįsti ir į juos būtų orientuota jūsų veikla?
- Kaip užtikrinate, kad jūsų pradėti darbai ir toliau būtų tęsiami, kad tam pakaktų pajėgumų ir kad siekiant šio tikslo būtų vadovaujama sisteminiu požiūriu?

Tam, kad į PVO veiklą būtų galima sėkmingai įtraukti suinteresuotąsias šalis, reikia užtikrinti, kad tarp žmonių bei organizacijų būtų tinkamai paskirstyti PVO tikslams pasiekti būtini ištekliai ir galios. Ilgalaikių teigiamų rezultatų pasiekti ir vietines iniciatyvas sustiprinti galima tik tuo atveju, jei žmonės ir pilietinės visuomenės organizacijos bus bendrai atsakingos už šį procesą ir jį įgyvendindamos kartu prisiims lyderystę. Išklaudydamos žmones ir skatindamos jų aktyvų dalyvavimą sprendimų priėmimo, pilietinės visuomenės organizacijos galės veiksmingiau dirbti ir užtikrinti, kad jų veikla geriau atitiktų žmonių poreikius.

SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ ĮSITRAUKIMAS

Užtikrinsime, kad žmonės, su kuriais dirbame, atliktų esminį vaidmenį plėtojant mūsų veiklą.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

- 5.1. Konsultuosimės su žmonėmis, su kuriais dirbame ir kuriems atstovaujame, kad jų problemos taptų mūsų tikslais.
- 5.2. Padėsime žmonėms aktyviai dalyvauti siekiant permainų, kurių visi bendrai trokštame.
- 5.3. Užtikrinsime, kad visuose mūsų organizacijos lygmenyse vykstantys sprendimų priėmimo procesai atspindėtų žmonių nuomonę ir požiūrį.
- 5.4. Skatinsime žmones teikti grįžtamąjį ryšį ir į jį atsižvelgsime, siekdami pagerinti savo veiklos rezultatus ir padidinti bendrą šios veiklos poveikį.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija pasitelkia veiksmingus metodus, padedančius atlikti suinteresuotųjų subjektų analizę ir įtraukti juos į organizacijos veiklą.
- Mūsų organizacijos nariai ir suinteresuotieji subjektai aktyviai dalyvauja ne tik atliekant PVO programų kontekstinę analizę, strateginį planavimą, bet ir šių programų įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo procesuose.
- Pilietinės visuomenės organizacija savo programų turinį ir su organizacija susijusią informaciją išverčia į atitinkamas vietines kalbas ir ją pateikia tinkama forma.
- Visuose pilietinės visuomenės organizacijos lygmenyse priimami sprendimai atspindi PVO suinteresuotųjų subjektų išsakytus poreikius, prioritetus ir bendrus tikslus.
- Grįžtamasis ryšys pasitelkiamas siekiant daryti įtaką PVO sprendimams ir įgyvendinti pokyčius, kurie padėtų pagerinti veiklos kokybę ir jos rezultatus.
- Palaikydama ryšius su visuomene ir išorės suinteresuotaisiais subjektais, pilietinės visuomenės organizacija siekia, kad būtų išgirstas žmonių, su kuriais ji dirba, balsas.
- Yra įdiegtos oficialios priemonės, kuriomis naudodamiesi suinteresuotieji subjektai gali siūlyti savo idėjas ir teikti grįžtamąjį ryšį.
- Pilietinės visuomenės organizacija skiria išteklių tam, kad pagrindiniai suinteresuotieji subjektai galėtų vystyti savo pajėgumus ir ugdyti gebėjimą savarankiškai įgyvendinti savo pačių iniciatyvas.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausa, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti pilietinės visuomenės organizacijos teikiama informacija, susijusia su jos veikla arba jos programomis.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti savo dalyvavimo PVO veikloje aktyvumu.
- Suinteresuotieji subjektai teigia, kad bendradarbiaudami su pilietinės visuomenės organizacija jie pradėjo labiau pasitikėti savo jėgomis, kurias pasitelkdami galėtų įgyvendinti savo pačių iniciatyvas.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija juos išklauso ir kad ji savo veikla padeda jiems siekti jų užsibrėžtų tikslų.
- Suinteresuotieji subjektai žino apie PVO įdiegtus grįžtamojo ryšio mechanizmus ir aktyviai jais naudojasi.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija grįžtamąjį ryšį kaupia, analizuoja ir į jį reaguoja tinkamais būdais.
- Suinteresuotieji subjektai jaučia teigiamus pokyčius, kuriuos paskatino jų teikiamas grįžtamasis ryšys.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Įvardykite žmones, iš kurių galite mokytis. Kokiais būdais iš jų ir su jais kartu mokotės?
- Kaip užtikrinate, kad jūsų organizacijos veikla atspindėtų žmonių požiūrį ir idėjas?
- Kokie asmenys yra varomoji jūsų organizacijos jėga?
- Kaip užtikrinate, kad žmonės ir partneriai turėtų reikiamų priemonių ir būtų pakankamai motyvuoti toliau plėtoti jūsų bendrai pasiektas permainas ir siekti tolesnių pokyčių?
- Kaip įgalinate ir skatinate pagrindinius suinteresuotuosius subjektus aktyviai dalyvauti ir prisiimti iniciatyvą sprendžiant problemas, su kuriomis jie susiduria? Kokių metodų ir išteklių jiems suteikiate?
- Kaip skatinate teikti grįžtamąjį ryšį bei skundus ir kaip juos kaupiate, analizuojate, aptariate ir į juos reagujete?

Tvirtos partnerystės remiasi atvirais ir abipusį palaikymą užtikrinančiais santykiais ir jos yra būtinos, kad pilietinės visuomenės organizacijos galėtų siekti bendrų tikslų. Bendradarbiaudamos su kitais subjektais ir koordinuodamos su jais savo veiklą, pilietinės visuomenės organizacijos gali laikytis labiau holistinio požiūrio, nustatyti savo veiklos trūkumus ir užtikrinti, kad jų pastangos siekiant bendrų rezultatų nesidubliuotų. Sujungusios savo pajėgumus ir žinias, organizacijos gali veiksmingiau siekti savo užsibrėžtų tikslų ir padidinti savo veiklos poveikį. Pilietinės visuomenės organizacijos turi stengtis stiprinti ryšius su įvairiais subjektais ir siekti padidinti jų gebėjimą ilguoju laikotarpiu dirbti išvien sprendžiant sudėtingus klausimus.

TVIRTOS PARTNERYSTĖS

Siekdami bendrų tikslų, puoselėsime sąžiningumu ir abipuse pagarba pagrįstas partnerystes.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

6.1.

Identifikuosime panašių tikslų siekiančias organizacijas ir kursime abipuse pagarba pagrįstas partnerystes, kad galėtume išnaudoti vieni kitų stipriąsias puses.

6.2.

Užtikrinsime, kad mūsų organizacijos ir mūsų partnerių funkcijos ir atsakomybės sritys būtų apibrėžtos aiškiai ir sąžiningai.

6.3.

Siekdami bendrų tikslų, bendradarbiausime su įvairaus pobūdžio organizacijomis.

6.4.

Dalysimės informacija, ištekliais ir žiniomis su savo partneriais ir drauge priimsime svarbius sprendimus.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai atlieka kontekstines ir suinteresuotųjų subjektų analizės, kad galėtų kruopščiai identifikuoti partnerius ir žinotų, kuriems iš jų teikti prioritetą.
- Pilietinės visuomenės organizacija yra apibrėžusi gaires ir politiką, kuriose yra įtvirtinti jos taikomi partnerystės principai, vertybės ir strategijos, ir šia informacija ji dalijasi su savo partneriais.
- Pilietinės visuomenės organizacija bendradarbiauja su savo partneriais, planuodama ir dokumentuodama bendros veiklos rezultatus.
- Pilietinės visuomenės organizacija ir jos partneriai taiko tuos pačius oficialius ir neoficialius mechanizmus bei priemones, skirtus veiklos planavimui, stebėsenai, komunikacijai, koordinavimui, sprendimų priėmimui, vertinimui ir ginčų sprendimui.
- Pilietinės visuomenės organizacijos sudarytose partnerystės sutartyse yra aiškiai apibrėžtos kiekvieno partnerio funkcijos, atsakomybės sritys bei įsipareigojimai ir išsamiai nurodyta, kaip kiekvienas partneris turėtų prisidėti siekiant bendrų tikslų.
- Pilietinės visuomenės organizacija ir jos partneriai skiria dėmesį tinklų kūrimui, tarpusavio mokymuisi ir dalijimuisi patirtimi.
- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai peržiūri oficialias sutartis su partneriais ir siekia, kad šis procesas skatintų abipuses diskusijas ir grįžtamąjį ryšį.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausa, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Visi partneriai ir organizacijų nariai yra patenkinti partnerystės principais, vertybėmis bei strategijomis ir mano, kad partnerystė yra sąžininga ir produktyvi.
- Visi partneriai yra įsitikinę, kad partnerystė remiasi abipuse pagarba, bendrais tikslais ir kolektyvine atskaitomybe.
- Visi partneriai turi pakankamai žinių apie sprendimų priėmimo procesą ir mano, kad į jų nuomonę tinkamai atsižvelgiama.
- Partneriai ir organizacijų nariai jaučia, kad tarpusavio bendradarbiavimas sustiprina organizacijų pastangas ir jų veiklos poveikį.
- Visi partneriai mano, kad jie yra tinkamai informuoti ir gauna pakankamai žinių iš rašytinės medžiagos ir iš atsakingų asmenų, taip pat kad yra pajėgūs siekti savo bendrų tikslų.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMAŠTYMUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip užtikrinate, kad esamų arba potencialių partnerių veikla teiktų didesnę naudą?
- Kokios yra kiekvieno partnerio funkcijos ir atsakomybės sritys, atsižvelgiant į kiekvieno stipriąsias puses, pajėgumus ir prioritetus?
- Kaip tarpusavio bendradarbiavimas, greta tiesioginės jo nešamos naudos, padeda stiprinti kiekvieno partnerio gebėjimus, pasitikėjimą savo jėgomis, institucinius pajėgumus, gerinti taikomus metodus?
- Kaip užtikrinate, kad tarpusavio bendradarbiavimas ir inovacijos atneštų reikšmingų rezultatų ir pokyčių?
- Kaip užtikrinate, kad svarbūs sprendimai būtų priimami kolektyviai?
- Kaip sprendžiate su partnerystėmis susijusius konfliktus ar iššūkius?

7

**Esminių
permainų
siekis**

ESMINIŲ PERMAINŲ SIEKIS

Pagrindines problemų
priežastis šalinsime
siekdami esminių
permainų.

Esminių permainų valdžios ar galios sistemose siekis yra labai svarbus, norint pašalinti pagrindines neteisybės, skurdo, smurto, nelygybės, lyčių diskriminacijos ir aplinkos niokojimo priežastis. Pilietinės visuomenės organizacijos privalo kvestionuoti pamatines vertybes ir tapatybes, kurios varžo pastangas visuomeninėje bei politinėje srityse spręsti iššūkius, su kuriais susiduria žmonės. Siekdamos, kad tam tikras problemas patiriančių žmonių balsas būtų išgirstas, ir suteikdamos jam svarumo, pilietinės visuomenės organizacijos atlieka reikšmingą vaidmenį, padedant žmonėms siekti reikšmingų politinių permainų vietiniu, nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu lygiais.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

7.1.

Užtikrinsime, kad gindami interesus vadovautumės įrodymais ir atsižvelgtume į susijusių žmonių nuomonę.

7.2.

Sieksime teigiamų permainų, kurios padėtų šalinti pagrindines problemų priežastis ir pasekmes.

7.3.

Skatinsime žmones (ypač tuos, kurie susiję su mūsų veikla) mokytis, palaikyti glaudžius ryšius, mobilizuotis ir išsakyti savo nuomonę.

7.4.

Dėsime pastangas, kad žmonės, kurie yra įsitraukę į mūsų interesų gynimo veiklą arba yra su ja susiję, patirtų kuo mažesnę riziką.

7.5.

Įvertinsime savo interesų gynimo veiklos rezultatus, konsultuodamiesi su susijusiais žmonėmis.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacijos interesų gynimo veiklos prioritetai ir strategija yra paremti grįžtamoju ryšiu, kurį šio proceso metu teikia suinteresuotieji subjektai.
- Pilietinės visuomenės organizacija interesų gynimo veiklą vykdo remdamasi iš vietinių bei tarptautinių šaltinių gautais įrodymais.
- Pilietinės visuomenės organizacijos interesų gynimo veikla yra orientuota į ilgalaikius teigiamus pokyčius, o ne vien tik į trumpalaikę naudą.
- Pilietinės visuomenės organizacija savo veiklos srityje taiko aiškią strategiją, padedančią siekti struktūrinių ir sisteminių pokyčių.
- Pilietinės visuomenės organizacija pasitelkia įvairias interesų gynimo strategijas, įskaitant piliečių spaudimą, visuomenės informavimą, viešosios nuomonės mobilizavimą, profesionalių konsultacijų teikimą, bendradarbiavimą kuriant tinklus, lobistinę veiklą bei kitus metodus.
- PVO interesų gynimo veiklos tikslinės grupės išnaudoja jos suteiktas galimybes.
- Pilietinės visuomenės organizacijos interesų gynimo veikla suteikia erdvę ir galimybių žmonėms palaikyti ryšius su bendruomenėmis, judėjimų atstovais ir valdžios organais.
- PVO veikloje dalyvaujantys suinteresuotieji subjektai susiduria su minimalia rizika, apie kurią atvirai yra informuojami.
- Vertinimai atspindi daugybės žmonių (įskaitant tų, kurie yra susiję su PVO interesų gynimo veikla ir kurie sudaro šios veiklos tikslinę grupę) nuomones ir pozicijas.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės interesų gynimo veikla yra orientuota į jiems svarbius klausimus ir problemas.
- Suinteresuotųjų subjektų įsitikinimu, pilietinės visuomenės organizacijos veikla užtikrina, kad jų balsas pasiektų reikiamus asmenis.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos interesų gynimo veikla sėkmingai atkreipia plačiosios visuomenės dėmesį į jų problemų ir rūpesčių pagrįstumą ir opumą.
- Suinteresuotieji subjektai, įsitraukę į PVO interesų gynimo veiklą, yra susipažinę su galima rizika ir reguliariai apie ją informuojami.
- Suinteresuotieji subjektai, įsitraukę į PVO interesų gynimo veiklą, yra patenkinti strategijomis, kurias organizacija taiko informuodama juos apie galimą riziką ir siekdama iki minimumo ją sumažinti.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti PVO interesų gynimo veiklos rezultatais ir dėl to, kad jie gali dalyvauti visuose šio proceso etapuose.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMOUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip renkate informaciją, rengiate programos turinį ir nustatote savo interesų gynimo veiklos strategiją?
- Kaip sužinote, ar suinteresuotieji subjektai palaiko jūsų interesų gynimo veiklą ir kaip vertina jūsų nuveiktus darbus?
- Kaip užtikrinate, kad jūsų interesų gynimo veikla padės šalinti pagrindines problemų priežastis ir leis siekti sisteminių pokyčių?
- Kaip užtikrinate metodų, kuriais siekiama pakeisti įsitvirtinusių mąstyseną ir politiką, strateginę pusiausvyrą?
- Kaip identifikuojate riziką ir reaguojate į grėsmes, kurių kyla žmonėms vykdant jūsų interesų gynimo veiklą ir kampanijas?
- Kaip įvertinate savo interesų gynimo veiklos rezultatus ir kaip aptariate pasiektus pokyčius su žmonėmis, kurių vardu šią veiklą vykdate?

Atviros
organizacijos

Atviros organizacijos veikia skaidriai ir atvirai deklaruoja savo misiją. Jos atsakingai dalijasi reikalinga informacija su žmonėmis, partneriais ir visuomene. Toks skaidrumas įgalina kitus subjektus įsitraukti į konstruktyvų dialogą ir dalyvauti organizacijos veikloje, taip padedant jai mokytis ir tobulėti. Pilietinės visuomenės organizacijos, kurios laikosi skaidrumo principo, ne tik sustiprina savo veiklą ir pateisina visuomenės narių pasitikėjimą jomis bei visu pilietinės visuomenės sektoriumi, bet ir prisideda prie erdvės pilietinei visuomenei išsaugojimo.

ATVIROS ORGANIZACIJOS

Teiksime skaidrią informaciją apie tai, kas esame, ką darome, kokie mūsų pasiekimai ir nesėkmės.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

- 8.1. Dalysimės informacija apie tai, kas esame, ką darome, kaip priimame sprendimus, kokius išteklius turime ir kokie yra teigiami bei neigiami mūsų veiklos rezultatai.
- 8.2. Informacija dalysimės laiku ir užtikrinsime, kad ji būtų tiksli, teisinga ir prieinama visiems žmonėms.
- 8.3. Savo organizacijoje įdiegsime ir taikysime aiškiai apibrėžtas procedūras, kurios gintų teisę į privatumą ir užkirstų kelią netinkamam asmeninių duomenų naudojimui.
- 8.4. Suteiksime žmonėms galimybę kvestionuoti mūsų veiklą ir įsitraukti į konstruktyvų dialogą, kad ten, kur įmanoma, galėtume pasiekti bendrą sutarimą.
- 8.5. Užtikrinsime, kad mūsų komunikacija ir rinkodaros veikla atspindėtų mūsų vertybes, gerbsime žmonių orumą ir privatumą.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacijos taikomoje pagrindinėje politikoje numatytos nuostatos dėl komunikacijos, skaidrumo ir informacijos valdymo bei dalijimosi ja atitinka vietinius teisės reikalavimus ir atliekama reguliari jų stebėseną.
- Pilietinės visuomenės organizacija dalijasi reikiama informacija apie savo veiklą, finansavimo šaltinius ir veiklos rezultatus, pasitelkdama įvairias informacijos sklaidos priemones ir kanalus, kurie yra prieinami visiems suinteresuotiesiems subjektams.
- Yra įdiegta aiški asmens duomenų apsaugos politika ir procedūros, įskaitant duomenų kaupimo, naudojimo, perdavimo ir laikymo procedūras. Su jomis yra susipažinę darbuotojai, savanoriai, pagalbą teikiantys subjektai, partneriai ir žmonės, įsitraukę į PVO veiklą.
- Visiems žmonėms suteikiama galimybė įvairiais būdais pateikti klausimus ir įsitraukti į konstruktyvų dialogą su pilietinės visuomenės organizacija.
- Žmonės palaiko konstruktyvų dialogą su pilietinės visuomenės organizacija, kad aptartų jos veiklą.
- Pilietinės visuomenės organizacija savo taikomose gairėse ir politikoje nurodė aiškias nuostatas dėl etiškos komunikacijos ir rinkodaros veiklos. Šios nuostatos yra viešinos ir jų yra nuosekliai laikomasi.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausa, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Įvairūs skirtingų poreikių turintys suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad jiems laiku ir tinkamai yra suteikiama galimybė susipažinti su aiškiai pateikiama reikalinga informacija apie PVO veiklą, jos rezultatus ir finansavimą.
- Darbuotojai, savanoriai, partneriai ir žmonės, su kuriais pilietinės visuomenės organizacija dirba, žino, kaip yra tvarkoma jų asmeninė informacija ir kaip saugiai tvarkyti kitų asmeninę informaciją.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti jiems suteiktomis galimybėmis kvestionuoti, aptarti PVO veiklą ir daryti jai įtaką.
- Suinteresuotieji subjektai yra susipažinę su PVO komunikacijos ir rinkodaros praktikomis ir mano, kad jos užtikrina pagarbą žmonių orumui ir privatumui.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip ir kokiais kanalais dalijatės informacija apie savo organizaciją, jos pasiekimus ir nesėkmes?
- Kaip sužinote, kad pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams ši informacija atrodo laiku suteikta, naudinga ir prieinama visiems? Ar teikdami grįžtamąjį ryšį ir palaikydami dialogą su organizacija jie remiasi šia informacija?
- Kaip užtikrinate, kad būtų tinkamai reaguojama į pateiktus klausimus, informacijos prašymus ir identifikuotus nerimą keliančius aspektus?
- Kokios galimybės užduoti klausimus ir išsakyti nuomonę bei susirūpinimą keliančius dalykus dėl jūsų organizacijos strategijos, veiklos, jos poveikio arba darbuotojų yra suteikiamos žmonėms?
- Kaip savo komunikacijos ir rinkodaros praktikomis užtikrinate suinteresuotųjų subjektų, kurie gali būti pažeidžiami, orumą ir privatumą ir kaip mažinate galimas grėsmes?

9

Galių ir galimybių
suteikimas
darbuotojams ir
savanoriams

GALIŲ IR GALIMYBIŲ SUTEIKIMAS DARBUOTOJAMS IR SAVANORIAMS

Investuosime į savo darbuotojus ir savanorius, skatindami juos atskleisti savo potencialą ir siekti mūsų tikslų.

Sėkmingai veikiančias organizacijas sudaro kvalifikuoti ir atsidadę darbuotojai bei savanoriai – žmonės, kurie yra motyvuoti inicijuoti veiksmingus procesus, dirbti išvien siekiant bendrų tikslų ir turi tam reikalingas profesines kompetencijas. Profesionalūs, tinkamą pasirengimą turintys ir lojalūs darbuotojai bei savanoriai padeda tobulinti organizacijos veiklos kokybę ir sumažinti valdymo klaidų riziką. Siekdamos šių tikslų, pilietinės visuomenės organizacijos privalo laikytis skaidrumo ir sąžiningumo principų ir taikyti jais pagrįstą personalo atrankos, mokymo ir valdymo politiką bei procedūras. Skatindamos darbuotojų bei savanorių dalyvavimą planavimo ir sprendimų priėmimo procesuose, pilietinės visuomenės organizacijos sukurs palankią aplinką, suteikiančią žmonėms sąlygas veiksmingai dirbti ir tobulėti.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

9.1.

Užtikrinsime, kad darbuotojai ir savanoriai veiktų vadovaudamiesi mūsų vertybėmis ir profesionalumo standartais.

9.2.

Taikysime sąžiningas, skaidrias ir įvairovę skatinančias darbuotojų atrankos ir įdarbinimo praktikas.

9.3.

Skatinsime darbuotojus ir savanorius nuolatos tobulinti įgūdžius ir suteiksime jiems šiam tikslui reikalingų išteklių.

9.4.

Įtrauksime darbuotojus ir savanorius į visuose mūsų organizacijos lygmenyse vykstančius planavimo bei sprendimų priėmimo procesus ir taip skatinsime lyderystę.

9.5.

Rūpinsimės žmonių, su kuriais dirbame, sauga ir kursime sąžiningą ir palankią darbo aplinką.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai bei savanoriai yra puikiai susipažinę su jos vertybėmis, standartais ir įgaliojimais, o jos taikomas elgesio kodeksas aiškiai apibrėžia, kokie reikalavimai jiems yra keliami.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojų įdarbinimo procedūros yra paremtos sąžiningumo ir skaidrumo principais.
- Pilietinės visuomenės organizacijos vidaus politika, struktūros ir procesai yra orientuoti į specifinius moterų ir mažumų poreikius.
- Pilietinės visuomenės organizacija laikosi pamatinių darbo teisių ir visiems darbuotojams bei savanoriams užtikrina sąžiningą ir palankią darbo aplinką.
- Pilietinės visuomenės organizacija turi aiškias personalo plėtos gaires ir išteklius, su kuriais yra susipažinę darbuotojai bei savanoriai ir kuriais remiasi vadovybė.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbo struktūra ir jos atliekami darbuotojų kuravimo procesai padeda darbuotojams ir savanoriams atskleisti visą jų profesinį potencialą.
- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai vertina veiklos rezultatus, personalo poreikius ir būsimą vadovybės plėtrą ir periodiškai atnaujina pareigybių aprašymus, atsakomybės sritis ir tikslus.
- Pilietinės visuomenės organizacija yra apibrėžusi aiškią politiką ir procedūras, kuriose nurodyta, kaip įvairiuose organizacijos lygmenyse yra atliekamas sprendimų priėmimo procesas ir kaip paskirstoma atsakomybė.
- Pilietinės visuomenės organizacija prisiima pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai ir taiko konkrečiai vietai pritaikytą saugumo politiką bei gaires, kurių laikosi ir su kuriomis yra susipažinę darbuotojai ir savanoriai.
- Pilietinės visuomenės organizacija veikia remdamasi tam tikrais mechanizmais ir sutartimis, nes siekia išanalizuoti informaciją apie saugumo grėsmes, su kuriomis savo veiklos srityje susiduria pati organizacija arba bendruomenės, ir šia informacija dalytis.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai ir savanoriai elgiasi ir dirba profesionaliai bei pagarbiai.
- Suinteresuotieji subjektai pilietinės visuomenės organizaciją laiko atviru ir darbuotojų įvairovę skatinančiu darbdaviu.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai yra įsitikinę, kad su jais elgiamasi sąžiningai ir kad organizacija gerbia jų, kaip darbuotojų, teises.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai yra informuoti apie organizacijos įsipareigojimą ugdyti jų kompetencijas, plėsti profesines pareigas ir atskleisti jų turimą potencialą.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai ir savanoriai jaučia pripažinimą už savo veiklą ir mano, kad organizacija jų veiklą vertina sąžiningai ir suteikia galimybes ją tobulinti.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai ir savanoriai yra įsitikinę, kad jie pakankamai aktyviai dalyvauja organizacijos sprendimų priėmimo procesuose.
- Darbuotojai ir savanoriai yra įsitikinę, kad jų darbo aplinka yra saugi, sąžininga ir palanki.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMĄSTYMI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip užtikrinate, kad darbuotojai bei savanoriai būtų susipažinę su jūsų organizacijos vertybėmis, elgesio kodeksais, standartais, jų požiūriui ir elgsenai keliamais reikalavimais ir jų laikytusi?
- Kaip jūsų organizacija skatina darbuotojų įvairovę ir kaip atsižvelgia į jos veikloje dalyvaujančių moterų bei mažumų specifinius poreikius?
- Kaip įvertinate savo darbuotojų ir savanorių darbo kokybę ir jų įgūdžių tobulinimo bei kompetencijų kėlimo poreikį, kad jie galėtų geriau atlikti savo darbą?
- Kaip įtraukiate įvairius personalo narius ir savanorius į planavimo ir sprendimų priėmimo procesus ir kaip jiems padedate lipti karjeros laiptais?
- Kokiais organizacijoje įdiegtais mechanizmais darbuotojai gali naudotis, norėdami saugiai ir be jokių neigiamų pasekmių pranešti apie jiems nerimą keliančius klausimus arba pateikti idėjų?
- Kaip sužinote, kad jūsų pastangos sukurti saugią, sąžiningą ir palankią darbo aplinką (taip pat ir tokiose probleminėse srityse, kuriose kyla nesutarimų ir kurioms būdinga didesnė rizika) yra veiksmingos?

10

Tinkamai
tvarkomi
ištekliai

TINKAMAI TVARKOMI IŠTEKLIAI

Siekdami savo užsibrėžtų tikslų ir dirbdami visuomenės labui, atsakingai naudosime savo turimus išteklius.

Labai svarbu, kad pilietinės visuomenės organizacijos užtikrintų veiksmingą, ekonomišką ir etišką finansų bei kitų išteklių naudojimą tam, kad jos galėtų tinkamai valdyti savo programas ir siekti rezultatų bei pelnytų ir pateisintų suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimą. Norint užtikrinti veiksmingą finansų valdymą, būtina, kad organizacijos savo išteklius įgytų etiškai ir naudotų juos vadovaudamosi savo vertybėmis ir tikslais, vengdamos išteklių eikvojimo ir siekdamos ilgalaikių teigiamų pokyčių. Būtent dėl šios priežasties pilietinės visuomenės organizacijos privalo vadovautis visuotinai priimtais finansinės atskaitomybės standartais, užtikrinti griežtą finansų kontrolę, sumažinti netinkamo lėšų naudojimo riziką, savo išteklius naudoti tiems tikslams, kuriems jie buvo numatyti, ir tvarkyti juos atsakingai atsižvelgdamos į savo misiją.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

10.1.

Išteklių įgysime remdamiesi savo vertybėmis, nepriklausomumo principu ir savo užsibrėžtais tikslais.

10.2.

Išteklius valdysime atsakingai, naudosime juos tiems tikslams, kuriems jie buvo numatyti, ir taip, kad iš jų gautume didžiausią naudą.

10.3.

Laikysimės profesinių apskaitos standartų ir užtikrinsime griežtą finansų kontrolę, kad sumažintume korupcijos, kyšininkavimo, netinkamo lėšų panaudojimo ir interesų konflikto riziką.

10.4.

Atvirai ir skaidriai teiksime informaciją apie tai, kas skiria mums išteklius ir kaip juos tvarkome.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija yra apibrėžusi aiškias etiško lėšų rinkimo, viešųjų pirkimų, išteklių naudojimo ir valdymo gaires ir procedūras, kurios apima nuostatas dėl lėšų gavimo ir skyrimo, natūra suteiktos paramos, kovos su sukčiavimu, reagavimo į įtariamus ar pasitvirtinusius korupcijos ar netinkamo išteklių naudojimo atvejus ir interesų konfliktus.
- Lėšos naudojamos pagal biudžeto lėšų sąmatą ir tiems tikslams, kuriems jos yra numatytos, siekiant strateginių PVO tikslų.
- Reguliariai yra atliekama išlaidų stebėseną, vykdomi nepriklausomi finansiniai auditaai pagal profesinius apskaitos standartus ir viešinamos jų ataskaitos, atliekamos rekomenduojamos korekcijos.
- Prekės ir paslaugos įsigyjamoms laikantis konkurencingų ir skaidrių viešųjų pirkimų konkursų sąlygų.
- Informacija apie PVO išteklius ir skiriamas lėšas atvirai pateikiama viešai prieinamuose dokumentuose ir ataskaitose.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija savo turimus išteklius tvarko atsakingai.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija optimaliai naudoja savo išteklius, siekdama įgyvendinti savo misiją ir iki maksimumo padidinti savo veiklos poveikį.
- Prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacijos rengiami viešųjų pirkimų konkursai yra vykdomi remiantis sąžiningumo ir skaidrumo principais.
- Suinteresuotieji subjektai yra patenkinti gaunama informacija apie pilietinės visuomenės organizacijos turimus išteklius ir jų paskirstymą.
- Pilietinės visuomenės organizacijos darbuotojai, savanoriai ir į jos veiklą įsitraukę žmonės yra informuoti apie saugius būdus pranešti apie sukčiavimo ar kyšininkavimo atvejus.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMAŠTYMUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip užtikrinate, kad jūsų lėšų rinkimo strategija atitiktų etikos praktikas, jūsų organizacijos misiją bei vertybes?
- Kokius finansinių sprendimų priėmimo mechanizmus ir kontrolės priemones taikote, siekdami užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, kyšininkavimui ir kitiems finansiniams nusižengimams ir patraukti atsakomybėn lėšomis piktnaudžiavusius asmenis?
- Kaip užtikrinate, kad jūsų ištekliai būtų paskirstyti optimaliausiu būdu, kad galėtumėte kuo įmanoma veiksmingiau siekti tvarių rezultatų, orientuodamiesi į realius žmonių poreikius ir prioritetus?
- Kokias procedūras esate įdiegę savo organizacijoje, kad galėtumėte apsaugoti informatorius ir tuos, kurie praneša apie netinkamą lėšų naudojimą?
- Kokią informaciją apie savo finansavimo šaltinius ir lėšų paskirstymą paviešinate ir kokiomis priemonėmis tai darote?
- Kaip įgyjate jums reikalingų išteklių, kad nusižengtumėte savo vertybėms ir organizacijos nepriklausomumo principui?

11

Grįžtamoju
ryšiu paremtas
sprendimų
priėmimas

Grįžtamoju ryšiu paremtas sprendimų priėmimo procesas užtikrinamas tada, kai organizacijos atvirai skatina teikti grįžtamąjį ryšį ir į jį reaguoja. Veiksminga grįžtamojo ryšio sistema padės pilietinės visuomenės organizacijoms patobulinti ne tik jų programas, bet ir veiklos kokybę. Tokia sistema taip pat įgalins suinteresuotuosius subjektus lygiomis teisėmis prisidėti prie pilietinės visuomenės organizacijų veiklos ir padės šioms organizacijoms pademonstruoti atskaitomybę visų suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu. Užtuot paprasčiausiai kaupisios grįžtamąjį ryšį, pilietinės visuomenės organizacijos privalo būti atviros ir noriai pasitelkti konstruktyvų grįžtamąjį ryšį, kad galėtų toliau plėtoti savo praktikas, ir į jį reaguoti, kad pasiektų reikalingų pokyčių. Pilietinės visuomenės organizacijos šį grįžtamojo ryšio ciklą turėtų užbaigti rengdamos diskusijas ir ieškodamos sprendimų kartu su partneriais, darbuotojais, savanoriais, ir, visų svarbiausia, su žmonėmis, kuriems jos tarnauja arba su kuriais jos dirba.

GRĮŽTAMUOJU RYŠIU PAREMTAS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

Priimdami sprendimus
atsižvelgsime į grįžtamąjį ryšį, kurį
teikia su mūsų veikla susiję
žmonės, mūsų partneriai,
savanoriai ir darbuotojai.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

11.1.

Skatinsime ir analizuosime grįžtamąjį ryšį ir skundus, kurių sulaukiame iš pagrindinių suinteresuotųjų šalių grupių, ir vadovausimės jais priimdami sprendimus.

11.2.

Užtikrinsime, kad visuose organizacijos lygmenyse vykstantys sprendimų priėmimo procesai remtųsi grįžtamoju ryšiu, kurį mums suteikia suinteresuotieji subjektai, o ypač žmonės, kurie tiesiogiai yra susiję su mūsų veikla.

11.3.

Aiškiai išdėstysime visą informaciją apie tai, kaip žmonės gali suteikti savo grįžtamąjį ryšį ir taip prisidėti prie sprendimų priėmimo proceso.

11.4.

Skatinsime tiesiogiai su žmonėmis dirbančius personalo narius ir savanorius reaguoti į grįžtamąjį ryšį ir realiuoju laiku priimti sprendimus.

11.5.

Dalysimės informacija apie gautą grįžtamąjį ryšį, kaip į jį buvo atsižvelgta ir kokie pakitimai buvo atlikti.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija rūpinasi grįžtamojo ryšio ir skundų teikimo procesu, kuris atitinka organizacijos misiją, pajėgumus ir veiklos kontekstą.
- Pilietinės visuomenės organizacija plėtoja, naudoja ir suteikia atitinkamas priemones ir mechanizmus, kurie įgalina suinteresuotuosius subjektus teikti grįžtamąjį ryšį.
- Pilietinės visuomenės organizacija aktyviai skatina suinteresuotuosius subjektus teikti grįžtamąjį ryšį, jį vertina ir analizuoja.
- Pilietinės visuomenės organizacijos grįžtamojo ryšio procesas apima priemones, leidžiančias aptarti siūlomus sprendimus ir informuoti apie veiksmus, kurių bus imamasi kartu su grįžtamąjį ryšį suteikusiais subjektais.
- Pilietinės visuomenės organizacija, priimdama programinius sprendimus ir atlikdama programų pakeitimus, aktyviai konsultuojasi ir bendradarbiauja su suinteresuotaisiais subjektais.
- Pilietinės visuomenės organizacija laiku ir tikslingai reaguoja į grįžtamąjį ryšį, o šią užduotį atlikti paveda labiausiai šioje srityje patyrusiems darbuotojams.
- Visi suinteresuotieji subjektai, darbuotojai, savanoriai ir su PVO veikla susiję žmonės yra informuoti, kokiomis priemonėmis galima teikti grįžtamąjį ryšį ir skundus.
- Organizacijos darbuotojai ir savanoriai žino, kaip elgtis su grįžtamoju ryšiu ir skundais.
- Organizacijoje yra įdiegtos procedūros, užtikrinančios, kad informacija apie skundų pateikėjų tapatybę išliktų konfidenciali.
- Strateginiuose dokumentuose, sutartyse su darbuotojais ir žmogiškųjų išteklių plėtros politikoje yra įtvirtinti principai ir gairės, apibrėžiantys atsakomybės už sprendimus priėmimą grįžtamojo ryšio valdymo srityje.
- Pilietinės visuomenės organizacija vertina savo grįžtamojo ryšio procesą ir pakeitimus, kurie buvo įgyvendinti kaip atsakas į gautą grįžtamąjį ryšį, rezultatus.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija aktyviai skatina juos dalytis savo patirtimi ir nuomone ir į juos atsižvelgia priimdama programinius sprendimus.
- Suinteresuotieji subjektai yra informuoti apie esamus grįžtamojo ryšio ir skundų teikimo mechanizmus ir jaučiasi saugūs jais naudodamiesi.
- Suinteresuotieji subjektai yra įsitikinę, kad pilietinės visuomenės organizacija laiku ir tikslingai reaguoja į jų pateiktą grįžtamąjį ryšį ir skundus.
- Suinteresuotieji subjektai nori teikti grįžtamąjį ryšį ir dalyvauti diskusijose dėl galimų veiklos krypties pakeitimų.
- Suinteresuotieji subjektai yra tikri, kad pilietinės visuomenės organizacija atsižvelgia į jų grįžtamąjį ryšį ir skundus ir jie yra patenkinti tuo, kaip ši organizacija į juos reaguoja.
- Darbuotojai ir savanoriai jaučiasi esantys kompetentingi sprenddami klausimus, susijusius su grįžtamoju ryšiu ir skundais, ir šioje srityje iš pilietinės visuomenės organizacijos sulaukia reikalingos pagalbos.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMAŠTUMUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Dėl kokio pobūdžio sprendimų galima teikti grįžtamąjį ryšį ir įsitraukti į daugiašalę diskusiją?
- Kaip užtikriname, kad jūsų organizacijoje vykdomi ilgalaikiai procesai, praktikos ir sprendimų priėmimo kultūra būtų pagrįsti grįžtamoju ryšiu?
- Kaip užtikriname, kad su jūsų veikla susiję žmonės žinotų, kaip teikti grįžtamąjį ryšį bei skundus ir kaip juos aptarti?
- Kaip vadovybė padeda ir skatina tiesiogiai su žmonėmis dirbančius personalo narius ir savanorius prisidėti priimančius sprendimus ir reaguoti į grįžtamąjį ryšį bei skundus?
- Kaip susisiekiate su jumis grįžtamąjį ryšį pateikusiais asmenimis, norėdami juos informuoti apie tolesnius su tuo susijusius veiksmus?
- Kokias galimybes suteikiate žmonėms, pateikusiems jums grįžtamąjį ryšį arba skundą, įsitraukti į tolesnius su tuo susijusius procesus?

12

Atsakinga
lyderystė

Atsakingu vadovavimu organizacijai turi bendrai rūpintis jos vadovybė ir nepriklausomas valdymo organas. Veiksmingas valdymas, apimantis patikimą finansų valdymą, teisės aktų laikymąsi, efektyvų žmogiškųjų išteklių valdymą ir atskaitomybę darbuotojams bei savanoriams, yra esminis, tačiau ne vienintelis atsakingos lyderystės aspektas. Labai svarbu, kad pilietinės visuomenės organizacijų lyderiai apibrėžtų aiškią organizacijos viziją ir etines vertybes, kad ji galėtų veiksmingai siekti savo tikslų ir naudotis jai suteiktomis galiomis.

ATSAKINGA LYDERYSTĖ

Užtikrinsime, kad mūsų organizacijos valdymo organas ir vadovai laikytųsi atskaitomybės standartų.

PAGRINDINIAI VEIKSMAI

12.1.

Užtikrinsime, kad nepriklausomas organizacijos valdymo organas prižiūrėtų strateginę mūsų veiklos kryptį, teisės aktų laikymąsi, rizikos valdymą ir veiklos rezultatus.

12.2.

Užtikrinsime, kad organizacijos valdymo organas ir vadovai būtų vienodai atsakingi už mūsų strateginių tikslų siekimą ir šiame standarte apibrėžtų įsipareigojimų laikymąsi.

12.3.

Puoselėsime atskaitomybės kultūrą, kuri skatintų visus darbuotojus ir savanorius prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir jų padarinius.

12.4.

Visuose organizacijos lygmenyse skatinsime atsakingą, vizionierišką ir novatorišką lyderystę.

12.5.

Rimtai atsižvelgsime į vidinius ir išorinius skundus bei ginčus, kursime saugią darbo erdvę ir įdiegsime tinkamus mechanizmus šioms problemoms spręsti.

PROCESAI, POLITIKA IR STRUKTŪROS

Tokie įrodymai kaip įvertinimai, planavimo, stebėsenos ir vertinimo ataskaitos, politiniai pareiškimai, partnerių sutartys ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Pilietinės visuomenės organizacija turi nepriklausomą ir veiksmingai dirbantį valdymo organą, kuris veikia aiškiai apibrėžtuose rėmuose ir prižiūri organizacijos valdymą, patikos įsipareigojimus, jos vizijos ir misijos įgyvendinimą.
- Pilietinės visuomenės organizacija reguliariai siekia nustatyti potencialius interesų konfliktus, susijusius su politiniais, ekonominiais ir asmeniniais valdymo organo narių santykiais.
- Pilietinės visuomenės organizacijos vadovybė užtikrina, kad organizacijos politika, struktūros ir organizacinė kultūra sudarytų visas reikiamas sąlygas įgyvendinti Visuotinį standartą.
- Pilietinės visuomenės organizacijos vadovybė puoselėja dinamišką požiūrį į atskaitomybę ir įvairiuose organizacijos lygmenyse tinkamai atsižvelgia į pateiktą grįžtamąjį ryšį bei pasiūlymus.
- Pilietinės visuomenės organizacijos vadovybė užtikrina, kad būtų laikomasi pagalbą teikiančių subjektų reikalavimų ir rekomendacijų, ir kad organizacijos vadovai vadovautųsi vyriausybės ir kitų valdžios organų taisyklėmis ir teisės aktais.
- Žinios, gautos iš stebėsenos ar vertinimo veiklos, grįžtamojo ryšio ar skundų arba kitų šaltinių, pasitarnauja koreguojant strategijas ir programas.
- Skundai ir ginčai yra tinkamai nagrinėjami ir sprendžiami, o apie priimtą sprendimą informuojamos visos susijusios šalys.
- Pilietinės visuomenės organizacija turi parengusi tęstinumo planą, užtikrinantį, kad organizacijoje būtų kompetentingų darbuotojų, ateityje galinčių prisiimti tam tikrą atsakomybę.

GRĮŽTAMASIS RYŠYS IŠ SUINTERESUOTŪJŲ SUBJEKTŲ

Tokie įrodymai kaip apklausos, tikslinių grupių diskusijos, interviu, laikraščių straipsniai, partnerių pareiškimai, grįžtamasis ryšys, skundų nagrinėjimo mechanizmai ir kiti galimi šaltiniai rodo, kad:

- Žmonės pasitiki pilietinės visuomenės organizacija ir yra įsitikinę, kad ji yra atskaitinga už savo veiklą ir jos rezultatus.
- Visų suinteresuotųjų subjektų požiūriu, vyresnioji vadovybė, darbuotojai ir savanoriai savo veikloje laikosi atskaitomybės standartų.
- Suinteresuotieji subjektai pastebi ir palaiko atsakingai adaptuotas organizacijos programas, jų inovacijas ir patobulinimus.
- Suinteresuotieji subjektai, darbuotojai ir savanoriai yra informuoti apie ginčų sprendimo ir skundų nagrinėjimo mechanizmus ir mano, kad jie yra konfidencialūs ir saugūs.
- Suinteresuotieji subjektai, darbuotojai ir savanoriai yra įsitikinę, kad vadovybė atsižvelgia į jų grįžtamąjį ryšį bei skundus.

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI PAMAŠTYMUI, PADĖSIANTYS NUMATYTI TOLESNIUS VEIKSMUS

- Kaip jūsų organizacijos valdymo organas užtikrina racionalų viso organizacijos turto ir išteklių naudojimą, galiojančių įstatymų ir etikos praktikų laikymąsi ir kryptingas pastangas įgyvendinant jūsų organizacijos viziją ir misiją?
- Kaip visuomenės nariai, darbuotojai, savanoriai, partneriai, pagalbos teikėjai ir vyriausybė gali paskatinti jūsų organizacijos vadovybę ir valdymo organą laikytis visų atskaitomybės įsipareigojimų?
- Kaip visuose organizacijos lygmenyse palaikote ir skatinate atsakingą, vizionierišką, novatorišką ir atskaitingą lyderystę?
- Kaip skatinate pagrindinių suinteresuotųjų subjektų grupes, įskaitant organizacijos darbuotojus, teikti jums grįžtamąjį ryšį? Kaip jį analizuojate ir kaip į jį reaguojate? Kaip jūsų organizacijoje priimami sprendimai dėl veiklos krypties koregavimo ir kaip šie pakeitimai viešinami?
- Kaip skatinate vidinį ir išorinį grįžtamąjį ryšį ir užtikrinate, kad informacija apie saugų būdą teikti skundus būtų prieinama viešai?

PAGRINDINIAI TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

ATSKAITOMYBĖ

Atsakomybės už savo veiksmus ir jų padarinius prisiėmimas; skaidrumo ir aiškumo principais paremtas atskaitingumas ir sąžiningumas visų suinteresuotųjų subjektų – darbuotojų, bendruomenių ir pagalbos teikėjų – atžvilgiu; užtikrinimas, kad misijos tikslai būtų įgyvendinti sąžiningomis ir tinkamomis priemonėmis; atviras informacijos teikimas.

INTERESŲ GYNIMO KAMPANIJA

Viešas atstovavimas tam tikriems interesams, informuojant apie tai plačiąją visuomenę – taip siekiama daryti tam tikrą įtaką ar paskatinti pokyčius.

HARMONIZAVIMAS

Organizacijos atskaitomybės praktikų arba standartų pritaikymas atsižvelgiant į Visuotinio standarto turinį, struktūrą ir principus, drauge užtikrinant, kad pakeitimai atitiktų organizacijos kontekstą ir pajėgumus.

ERDVĖ PILIETINEI VISUOMENEI

Tam tikros sąlygos, suteikiančios galimybę pilietinei visuomenei ir individams organizuotai veikti, dalyvauti pilietinėje veikloje ir reikšti nuomonę nepatiriant diskriminacijos ir taip daryti įtaką juos supančioms politinėms bei socialinėms struktūroms (*CIVICUS Monitor, 2016*).

PILIE TINĖS VISUOMENĖS ORGANIZACIJA (PVO)

Pilietinė ne pelno ir nevyriausybinė organizacija, į kurią susibūrę žmonės puoselėja bendrus, su viešąja sfera susijusius interesus. PVO apima platų spektrą organizacijų, įskaitant bendruomenines, naryste pagrįstas, interesų gynimo, į tam tikrus klausimus orientuotas ir paslaugų teikimo organizacijas (*Advisory Group on CSOs and Aid Effectiveness, 2008*).

PVO ATSKAITOMYBĖS INICIATYVOS

Pilietinės visuomenės organizacijos ir tinklai, kurie kelia PVO atskaitomybės klausimus, daro įtaką juos sprendžiant ir propaguoja juos nacionaliniu, regioniniu ar pasauliniu lygiu. Jų veikla apima PVO etikos kodeksų ir atskaitomybės standartų propagavimą ir valdymą, taip pat interesų gynimą, tyrimus ir pajėgumų vystymą. Šia veikla siekiama patobulinti visame pasaulyje taikomas PVO atskaitomybės praktikas.

ĮGALINANTI APLINKA

Išorinė arba veiklos aplinka ar erdvė, kuri apima vyriausybės politines priemones, pagalbą teikiančių subjektų politiką, bendruomenės nuomonę, lūkesčius ir normas, susijusius su pilietinės visuomenės organizacijomis.

NEŠALIŠKUMAS

Sąžiningas ir objektyvus požiūris, užtikrinantis, kad visi turėtų vienodą prieigą prie išteklių, vienodas galimybes, galias ir atsakomybę, kurių jiems reikia, kad galėtų atskleisti visą savo turimą potencialą (*SGBA, Rising to the Challenge, 2009*).

LYGYBĖ

Vienodas požiūris į visus asmenis, neišskiriant nė vieno individo ar grupės ir nesudarant jiems mažiau palankių sąlygų dėl jų rasės, lyties, neįgalumo, religijos, tikėjimo, seksualinės orientacijos, amžiaus ar kitų charakteristikų (*University of Edinburgh, Equality and Diversity, 2016*).

GRĮŽTAMOJO RYŠIO MECHANIZMAS

Oficialios sistemos ir praktikos, taikomos siekiant gauti, aptarti ir reaguoti į suinteresuotųjų subjektų nuomonę, susijusią su PVO veikla ir jos rezultatais. Ši informacija vėliau pasitelkiama kitiems tikslams, pvz., įgyvendinant taisomuosius veiksmus, siekiant pagerinti šių organizacijų veiklos rezultatus (*ALNAP/ODI, Closing the Loop, 2014*).

SVEIKA PLANETA

Harmoningai suderinta ekosistemų visuma, kuri palaiko sveikų bendruomenių ir visuomenių egzistavimą, suteikdama išteklius (įskaitant maistą, švarų orą, gėlą vandenį, vaistus ir pragyvenimo šaltinį), užtikrinančius būtinas sąlygas išgyventi esamoms ir būsimoms kartoms, taip pat jų gebėjimą atlaikyti sukrėtimus ir po jų atsitiesti (*WHO, Discussion Paper, 2012*).

SVEIKA VISUOMENĖ

Visuomenė, kuri suteikia galimybę visiems savo nariams bendrai ir atskirai prisidėti prie bendruomenių ateities kūrimo ir prie piliečių poreikių tenkinimo.

POVEIKIS

Tam tikros įvykdytos iniciatyvos, programos ar veiksmo rezultatai (teigiami ir neigiami).

TEISINGUMAS

Užtikrinimas, kad visi žmonės turėtų lygias teises ir nepatirdami diskriminacijos visuomenėje gautų vienodą prieigą prie ekonominę, socialinę bei politinę naudą teikiančių galimybių.

ILGALAIKIAI TEIGIAMAI POKYČIAI

Procesas, kurio metu organizacijos savo veiksmis prisideda prie ilgalaikių rezultatų, ilgalaikėje perspektyvoje gerinančių žmonių gyvenimo kokybę.

VADOVYBĖ

Aukščiausias pareigas organizacijoje užimantys darbuotojai ir jos direktorių valdyba, kurie nubrėžia pagrindinę organizacijos strateginę kryptį ir jai vadovauja.

PARTNERIAI

Organizacijos, fiziniai asmenys ir kiti subjektai, su kuriais bendradarbiaujame ir kurie turi apibrėžtas funkcijas ir atsakomybės sritis siekiant bendrų tikslų.

PARTNERYSTĖ

Susitarimas imtis veiksmų, kurie atneštų naudos visoms susijusioms šalims, ir siekti rezultatų, kurių neįmanoma būtų pasiekti organizacijoms veikiant pavieniui. Šis susitarimas taip pat padeda išvengti veiksmų dubliavimosi. Sėkminga partnerystė, pasitelkdama jungtinius pajėgumus ir veiksmingiau naudodama išteklius, sustiprina konkrečių veiksmų poveikį ir efektyvumą, skatina inovacijas ir išsiskiria tuo, kad kiekvienas partneris yra tvirtai įsipareigojęs šiai partnerystei (*OECD, Successful Partnerships, 2006*).

ŽMONĖS

Pagrindinė pilietinės visuomenės organizacijų veiklos tikslinė grupė, kuriai tarnauja šios organizacijos. Ši grupė taip pat apima žmones, kurie yra įsitraukę į mūsų veiklą arba kurie yra susiję su mūsų veikla, taip pat pažeidžiamų ir visuomenės užribyje atsidūrusių žmonių grupes. Priklausomai nuo organizacijos vykdomos veiklos pobūdžio, šie žmonės kartais vadinami pagalbos gavėjais arba klientais.

SU MUMIS DIRBANTYS ŽMONĖS

Į šią grupę įeina darbuotojai, savanoriai, konsultantai ir bet kurie kiti asmenys, prisidedantys prie organizacijos veiklos arba tiesiogiai jai atstovaujantys.

ASMENS DUOMENYS

Bet kokia informacija, kuri gali tiesiogiai ar netiesiogiai nurodyti individo tapatybę arba gali būti pasitelkta, siekiant atpažinti jį pagal vieną ar kelias specifines jo asmeniui būdingas fizines, fiziologines, psichines, ekonomines, kultūrinės ar socialines ypatybes.

VISUOMENĖ

Žmonių grupė, kuri nepatenka į organizacijos veiklos tikslinę grupę ir kuri negauna tiesioginės naudos iš organizacijos veiklos, tačiau turi tam tikrų interesų, susijusių su organizacijos veikla, nes ši vykdoma jos aplinkoje. Šios grupės nariai kartais vadinami piliečiais, gyventojais, visuomenės nariais ir pan.

PAMATINIS STANDARTAS

Standartas, kurio pilietinės visuomenės organizacijos oficialiai netaiko, tačiau gali juo remtis rengdamos savas praktikas ir taisykles.

IŠTEKLIAI

Bet kokia finansinė arba natūra suteikta parama, kurią gauname iš lėšų rinkimo veiklos, finansavimo partnerių, geros valios žmonių, filantropų ir kitų asmenų, kurie mums padeda siekti organizacijos tikslų.

PAGRINDINĖS PRIEŽASTYS

Esminės, pamatiniu lygmeniu aptinkamos priežastys, dėl kurių atsiranda ir egzistuoja tam tikros problemos. Užtuot susitelkę į problemas ir jų padarinius, turime atpažinti pagrindines jų priežastis ir jas šalinti, kad galėtume paskatinti ilgalaikius pokyčius.

DARBUOTOJAI

Žmonės, kurie yra įsitraukę į mūsų veiklą ir kurie dirba su mūsų organizacija. Jie gali būti oficialiai samdomi organizacijos arba oficialiai atstovauti organizacijai ir veikti jos vardu vykdam organizacijos veiklą. Į šią grupę įeina nuolatiniai darbuotojai, savanoriai, konsultantai ir sprendimus priimančios organai.

SUINTERESUOTIEJI SUBJEKTAI

Asmenys ir grupės, kurie gali daryti įtaką organizacijos politikai ir (arba) veiksams arba kuriems tokia politika ir (arba) veiksmai daro įtaką (*Pathways to Accountability, the GAP Framework One World Trust, 2005*).

STANDARTAS

Principai ir normos, padedantys įvertinti organizacijos paslaugų ir sistemų kokybę.

MOTERŲ IR MERGAIČIŲ TEISĖS

Moterų ir mergaičių teisės yra žmogaus teisės, kurias 1948 m. įtvirtino Jungtinių Tautų Organizacija. Šios teisės apima, tačiau neapsiriboja, teisę gyventi nepatiriant smurto, vergovės ir diskriminacijos, teisę mokytis, teisę turėti nuosavybę, balsavimo teisę ir teisę gauti tinkamą ir vienodą darbo užmokestį.

